

عنوان مقاله:

مدرسه مروی و دگرگونیهای آن در دوره قاجاریه

محل انتشار:

مجله صفا، دوره 33، شماره 4 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 19

نویسندگان:

مریم حیدرخانی - دکتری معماری، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

زهرا اهری - دانشیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

مدرسه مروی از مهم ترین مدارس تهران در دوره قاجاریه بود، که محمدحسین خان مروی، از مقربان دربار فتحعلی شاه، آن را در دوره ای ساخت، که با افزایش نفوذ علمای مذهبی بر اهمیت مدارس در نقش نهادی آموزشی و مذهبی افزوده شد. هدف از این مقاله شناخت فضاها و فعالیت های مدرسه در بدو ایجادش در نقش نهادی آموزشی و دگرگونی های آن در اثر تغییر نقش اجتماعی اش در طول دوره قاجاریه در رابطه ای دوسویه است. در این مقاله با راهبردی تاریخی، منابع درجه اول، به ویژه وقف نامه ها و نقشه های دوره قاجاریه، بررسی و ضمن شناسایی ترکیب کالبدی مدرسه دگرگونی های آن تحلیل و تفسیر شده است. این مدرسه از ابتدا شامل فضاهایی با کارکردهای گوناگون از جمله مسجد، حمام، یخچال، و مکتب خانه بود و برای تحصیل و زندگی طلاب ساخته شد. مدرسه در مدت کوتاهی به مرکز آموزشی تراز اول تهران تبدیل شد. با ساخت بازارچه مروی و تبدیل شارع آن به «خیابان»، مدرسه مرکزی محلی و شهری یافت و زمینه گسترش فضایی آن فراهم شد. گسترش «مسجد» نقطه عطفی در حیات مدرسه ایجاد کرد. مسجد در کنار مدرسه رکنی از فضاها شد؛ فعالیت های عمومی مذهبی اهمیت یافت و مدرسه مرکز مذهبی اجتماعی قدرتمندی شد. با تحولات فضایی اطراف مدرسه و تغییر وضعیت اجتماعی و سیاسی، مدرسه نقش مهمی در حوادث مشروطه یافت و محل منازعات حکومت و علما بر سر تولیت آن شد. مدرسه در اواخر دوره قاجاریه با گسترش دیدگاه های روشنفکری و رواج مدارس جدید، همچون دیگر مدارس آموزش مدرسی، کم رونق شد و پهنه فضایی آن تغییر کرد. در طول این دوره فضاها، فعالیت ها، افراد، و نقش اجتماعی مدرسه در روابط متقابل با یکدیگر دگرگون شد و گرچه در ابتدا «مدرسه»، با وجود داشتن مسجد، فضای اصلی مجموعه بود، در انتهای دوره قاجاریه ترکیب «مسجد» و «مدرسه» بود که موجودیت مجموعه را شکل می داد.

کلمات کلیدی:

مدرسه مروی، معماری مدارس دوره قاجاریه، فعالیتها در مدارس، نقش اجتماعی مدارس، مسجد و مدرسه، مسجد مدرسه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1878390>

